

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.010.02.2021

00743021

Pan
Grzegorz Leszczyński
Prezes Zarządu Podlaskiej Izby Rolniczej
Podlaska Izba Rolnicza
Porosły, ul. Wierzbowa 57
16-070 Choroszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/091 – Wykorzystanie środków publicznych na działalność izb rolniczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Podlaska Izba Rolnicza, Porosły, ul. Wierzbowa 57, 16-070 Choroszcz ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Leszczyński, Prezes Zarządu Podlaskiej Izby Rolniczej ² od 12 maja 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja i wykonywanie ustawowych oraz zleconych zadań przez izbę rolniczą. 2. Współdziałanie izby rolniczej z organami publicznymi oraz z innymi podmiotami w zakresie realizacji ustawowych zadań lub zleconych innymi ustawami. 3. Gospodarka finansowa oraz wykorzystanie majątku izby rolniczej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018–2020 (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beata Pawłowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/80/2021 z 7 czerwca 2021 r. 2. Wiesław Stalewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/60/2021 z 28 kwietnia 2021 r. (akta kontroli str. 1-4)

---

¹ Dalej: PIR lub Izba.

² Dalej: Prezes PIR.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Ustawa zwana dalej ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA

W latach 2018–2020 PIR prawidłowo – z wyjątkami opisanymi niżej – organizowała i wykonywała zadania statutowe oraz właściwie wykorzystywała środki publiczne.

Izba realizowała określone w przepisach zadania, działając na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa oraz reprezentując interesy rolników. Współpracowała przy tym z innymi podmiotami. Do realizacji zadań PIR była przygotowana pod względem organizacyjnym i merytorycznym, a pracownikom zapewniono ciągle podnoszenie kwalifikacji.

Gospodarka finansowa i majątkowa Izby prowadzona była zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia PIR. Skontrolowane 23% wydatków pozapłacowych Izby z okresu objętego kontrolą, poniesiono zgodnie z przeznaczeniem, tj. na zapewnienie realizacji zadań statutowych. Wszystkie uchwały organów Izby zostały przekazane organowi nadzoru, który w żadnym przypadku nie stwierdził ich nieważności.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: niezwołaniu w 2020 roku wymaganej liczby posiedzeń Walnego Zgromadzenia PIR, opóźnieniach w sporządzaniu opinii oraz nieterminowym przekazaniu Wojewodzie Podlaskiemu jednej z 82 uchwał organów Izby.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i wykonywanie ustawowych oraz zleconych zadań przez Izbę

Opis stanu faktycznego

1.1. Zasady w zakresie organizacji, gospodarki finansowej i majątkowej Izby

1.1.1. Obowiązujący w okresie objętym kontrolą Statut PIR⁶ zawierał wszystkie elementy określone w art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych⁷, w tym ustalał zadania Izby, zasady gospodarki finansowej oraz strukturę PIR. Wśród jej zadań nie wymieniono jednego, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 19 tej ustawy, dodanym z dniem 1 kwietnia 2018 r., tj. *przedstawiania opinii na temat oszacowania szkód, jeżeli został złożony wniosek, o którym mowa w art. 46d ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie*⁸. Prezes PIR wyjaśnił: *Zgodnie z art. 8 ustawy o izbach rolniczych, Izby działają na podstawie ustawy i statutu. Niewymienienie ustawowego zadania w statucie PIR nie skutkuje brakiem jego realizacji, gdyż jak wiadomo jest aktem wyższego rzędu niż statut. Niemniej jednak (...) w marcu br. Walne Zgromadzenie PIR Uchwałą nr IV/1/2021 powołało komisję do prac nad statutem PIR. Komisja z pewnością przeanalizuje wszystkie zgłaszane sugestie.* (akta kontroli str. 6-20, 543-553)

1.1.2. PIR nie dysponowała danymi o liczbie członków samorządu rolniczego, w rozumieniu ustawy o izbach rolniczych⁹, wg stanu na koniec poszczególnych lat. Dyrektor Biura PIR wyjaśniła, że dane takie posiadają organy podatkowe, lecz Izba nie występowała do nich o informacje w tym zakresie. Gminy sporządzają spisy osób uprawnionych do głosowania (członków Izby) w ramach przygotowań do wyborów organów PIR. Dotyczy to jednak tylko okręgów, w których odbywa się głosowanie. Podczas wyborów w lipcu 2019 r., zgodnie

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Przyjęty uchwałą Walnego Zgromadzenia PIR Nr II/7/03 z 1 marca 2003 r.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1027, ze zm.

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1683, ze zm.

⁹ Zgodnie z art. 3 ustawy o izbach rolniczych, członkami samorządu rolniczego są: [1] osoby fizyczne i prawne, będące podatnikami podatku rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym; [2] osoby fizyczne i prawne, będące podatnikami podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych; 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych posiadający w tych spółdzielniach wkłady gruntowe.

z uchwałą KRIR¹⁰, głosowania nie przeprowadzano w okręgach (gminach), w których liczba kandydatów do rady powiatowej była równa lub mniejsza od liczby mandatów. Z protokołów Komisji Wojewódzkiej, dotyczących wyników wyborów wynika, że w spisach wyborców ujętych było w 2019 r. 75.333 osoby, podczas gdy w 2015 r. – 267.443.

(akta kontroli str. 212-219)

W sprawozdaniach statystycznych SOF-4s o działalności samorządu gospodarczego i zawodowego (Dział III, poz. 4), jako liczbę członków jednostki, wskazano liczbę osób, które wchodziły w struktury PIR. Według stanu na koniec lat 2018–2020 było ich kolejno: 191, 191 i 208. W sprawozdaniach SOF-4s za lata 2018 i 2020 podano o jedną osobę więcej (odpowiednio 192 i 209). Dyrektor Biura PIR wyjaśniła, że zawyżenie liczby delegatów w sprawozdaniach do GUS było wynikiem pomyłki. (akta kontroli str.212-213, 219, 357-366)

1.1.3. W 2019 r. wybory do Walnego Zgromadzenia PIR przeprowadzono w 45 ze 118 gmin województwa podlaskiego. Frekwencja wyborcza wyniosła 4,24%. Prezes PIR wyjaśnił, że przyczyny niskiej frekwencji w wyborach analizowane były na forum Zarządu oraz podczas posiedzeń rad powiatowych. Wynika z nich, że na niską frekwencję wpływ miały m.in.:

1. Liczba uprawnionych do głosowania, która nie odzwierciedla liczby rolników faktycznie prowadzących produkcję rolną. Na spisach wyborczych, sporządzanych przez gminy, widnieli płatnicy podatku rolnego, którzy byli właścicielami gruntów, ale bardzo często nie prowadzili działalności rolniczej i nie byli zainteresowani wyborami. Dodatkowo, ta sama osoba będąca płatnikiem podatku rolnego w kilku gminach może figurować na kilku spisach wyborczych, a głosuje zwyczajowo w jednym okręgu.
2. Małe kompetencje izb rolniczych. Ustawa o izbach rolniczych nakłada szereg zadań, lecz nie wyposaża samorządu w uprawnienia. Jak wyjaśnił Prezes PIR: *Rolnicy podkreślają, że rola izby ogranicza się do wyrażania opinii, wniosków czy zgłaszania postulatów. To nie zawsze jednak przekłada się na decyzje podejmowane w sprawach rolnictwa na różnych szczeblach. Tym samym wśród rolników narasta rozczarowanie w stosunku do możliwości izb rolniczych, co z pewnością przekłada się na małe zainteresowanie wyborami.*
3. Termin wyborów, ustalony na 28 lipca 2019 r., tj. na czas intensywnych prac polowych w rolnictwie.
4. Sposób zorganizowania wyborów, determinowany możliwościami finansowymi Izby. Prezes wyjaśnił: *W województwie podlaskim z uwagi na koszty zdecydowano o zlokalizowaniu po jednym lokalu w gminie. Być może konieczność dojechania do lokalu wyborczego zniechęciła część wyborców do głosowania.*

Prezes PIR zwrócił też uwagę na zmniejszające się zainteresowanie kandydowaniem do organów Izby: *Działalność w samorządzie rolniczym ma wymiar głównie społeczny. Delegaci Rad Powiatowych otrzymują niewielkie diety tylko za udział w posiedzeniach, zaś zadania wynikające z ustawy o izbach rolniczych bądź nakładane przez inne akty prawne wykonują społecznie. Zadań tych przybywa, co wiąże się z koniecznością wygospodarowania czasu na aktywną „pracę społeczną”. Tymczasem w województwie podlaskim gros gospodarstw prowadzi produkcję zwierzęcą, która jest bardzo czasochłonna i trudno znaleźć dla niej „zastępstwo” na czas wykonywania obowiązków wynikających z pełnienia funkcji delegata izby.*

Zdaniem Prezesa PIR na wzrost zainteresowania wyborami do izb rolniczych mogłoby wpłynąć wzmocnienie kompetencji samorządu rolniczego i takiego usprawnienia jego działania by miał on realny wpływ na decyzje podejmowane w sprawach rolniczych, wzorem państw zachodnich Unii Europejskiej. Prezes dodał, że wnioski PIR o potrzebie zwiększenia kompetencji samorządu rolniczego były przekazane na forum Krajowej Rady Izb Rolniczych (dalej: KRIR) przez Prezesa PIR. W KRIR powołano komisję do prac nad nowelizacją ustawy

¹⁰ Uchwała Nr 1/2019 KRIR z dnia 25 maja 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania wyborów do walnych zgromadzeń.

o izbach rolniczych, a efekty jej prac przekazano ówczesnemu Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. (akta kontroli str. 212-213, 566-569)

W związku z wyborami do organów Izby w 2019 r., podejmowano działania informacyjno-promocyjne, polegające m.in. na zamieszczaniu informacji dotyczących wyborów na stronie internetowej Izby¹¹ oraz fanpage'u PIR¹², a także w kwartalniku wydawanym przez PIR „Agroizba”¹³. Do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast i gmin województwa podlaskiego wystosowano prośbę o przygotowanie i udostępnienie do wglądu w siedzibie urzędu spisu uprawnionych do głosowania. Do wszystkich gmin oraz do biur powiatowych PIR przekazano też plakaty wyborcze (135 szt.), otrzymane z KRIR. (akta kontroli str. 40-46)

Zgodnie z ewidencją księgową PIR, koszty związane z wyborami w 2019 r. wyniosły 114,4 tys. zł, w tym diety Komisji Wyborczych – 93 tys. zł, koszty pracownicze (m.in. delegacje i premie) – 11,5 tys. zł, koszt materiałów biurowych – 3 tys. zł, usługi pocztowe – 2,1 tys. zł oraz pozostałe (m.in. archiwizacja) – 4,7 tys. zł. (akta kontroli str. 47)

1.1.4. Ustalone w Statucie zadania organów PIR (Walnego Zgromadzenia, Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Rad Powiatowych) były zgodne ze wskazanymi w ustawie o izbach rolniczych. Szczegółowe zasady działania tych organów określały regulaminy, uchwalone przez Walne Zgromadzenie PIR. Stosownie do art. 16 ust. 3 tej ustawy żaden z członków Komisji Rewizyjnej Izby nie był jednocześnie członkiem Zarządu Izby. (akta kontroli str. 6-39, 214-218)

1.1.5. Zgodnie ze Statutem, Izba prowadziła gospodarkę finansową na podstawie budżetu, uchwalanego przez Walne Zgromadzenie na dany rok kalendarzowy, a za prawidłowość tej gospodarki odpowiadał Zarząd. Wydatki budżetu nie mogły przekroczyć dochodów, a suma pożyczek i kredytów krótkoterminowych – 25 % wydatków planowanych na dany rok. Wskazane w Statucie PIR źródła dochodów były zgodne z art. 35 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych.

Do zadań Zarządu PIR w zakresie gospodarki finansowej, zgodnie z Statutem, należało w szczególności: opracowanie projektów budżetu Izby wraz z planem finansowym, przedstawianie Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia rocznych sprawozdań z działalności statutowej i finansowej, podejmowanie uchwał w sprawach zaciągania kredytów i innych zobowiązań finansowych do wysokości ustalonej przez Walne Zgromadzenie, ustalanie zasad wynagradzania pracowników Biura Izby oraz Regulaminu Pracy Biura. Uchwałą z 21 marca 2012 r. Walne zgromadzenie określiło maksymalną kwotę zobowiązań, które może zaciągnąć Zarząd Izby na 300 tys. zł. Sposób realizacji tych zadań opisano w obszarze 2. wystąpienia pokontrolnego. (akta kontroli str. 6-20, 39)

Na podstawie art. 21 ustawy o izbach rolniczych, Zarząd PIR upoważnił Dyrektora Biura Izby do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków oraz zobowiązań majątkowych Izby. (akta kontroli str. 585)

1.1.6. Kontrola działalności finansowej Izby została przypisana w Statucie do zadań Komisji Rewizyjnej. Zgodnie z regulaminem pracy tej komisji¹⁴, jej posiedzenia zwołuje przewodniczący, co najmniej dwa razy w roku. W okresie objętym kontrolą odbyło się pięć posiedzeń, po dwa w latach 2018–2019 i jedno w 2020 r. Przewodniczący Komisji Rewizyjnej wyjaśnił, że w 2020 r. posiedzenie odbyło się *tylko raz z uwagi na panującą wówczas w Polsce sytuację epidemiczną związaną z rozprzestrzeniającą się pandemią wirusa COVID-19 (...) i wprowadzonymi obostrzeniami.*

Z protokołów z posiedzeń Komisji Rewizyjnej, wynika, że przedmiotem jej prac w latach 2018–2020 były m.in.: analiza i ocena sprawozdań z działalności oraz finansowych Izby, podejmowanie opinii w sprawie przyjęcia budżetu PIR, przyjęcie wniosku o udzielenie absolutorium dla Zarządu PIR. W okresie tym Komisja ta nie podejmowała żadnych uchwał.

¹¹ www.piol.pl.

¹² <https://www.facebook.com/podlaskair>.

¹³ Nakład 4.000 egzemplarzy.

¹⁴ Regulamin Komisji Rewizyjnej został przyjęty uchwałą nr II/11/99 Walnego Zgromadzenia PIR z dnia 27 marca 1999 r.

Odnosząc się do pytania o sposób sprawowania kontroli nad gospodarką finansową, przewodniczący Komisji Rewizyjnej wyjaśnił, że w latach 2018–2020 kontrole finansowe przeprowadzane były każdorazowo podczas posiedzeń Komisji: *Polegały one na ustnym sprawdzeniu finansów PIR składanych przez główną księgową PIR, a także na zapoznaniu się z dokumentacją przedkładaną przez główną księgową. W razie potrzeby i pytań wyjaśnienia składają również ustnie Członkowie Zarządu PIR. Co do kontroli uchwał Walnego Zgromadzenia to na każdym posiedzeniu omawiane są projekty uchwał które przedkładane są podczas Walnego Zgromadzenia delegatów. W wyniku przeprowadzonych kontroli, oraz złożonych wyjaśnień przez uprawnione osoby Komisja Rewizyjna nie stwierdziła nieprawidłowości. Jednocześnie wskazuję, że statut PIR, a także Regulamin Prac Komisji Rewizyjnej nie precyzuje sposobu oraz trybu przeprowadzenia kontroli.*

(akta kontroli str. 48-64)

1.1.7. W 2020 r. odbyło się jedno posiedzenie Walnego Zgromadzenia PIR, mimo że zgodnie z § 22 ust. 1 Statutu, Walne Zgromadzenie jest zwoływane przez Zarząd Izby co najmniej cztery razy w roku. Szerzej na ten temat napisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 508)

1.2. Wykonywanie ustawowych i zleconych zadań związanych z rozwiązywaniem problemów rolnictwa i reprezentowaniem interesów zrzeszonych podmiotów, w tym w warunkach pandemii COVID-19

1.2.1. W latach 2018–2020 w Izbie nie sporządzano rocznych planów działalności. Prezes PIR wyjaśnił, że ustawa o izbach rolniczych ani Statut Izby nie nakładają obowiązku opracowywania takich planów.

(akta kontroli str. 543-553)

W okresie objętym kontrolą PIR realizowała zadania wymienione w art. 5 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych, z wyjątkiem prowadzenia list rzeczoznawców oraz przyznawania tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa (zadania określonego w art. 5 ust. 1 pkt 9 tej ustawy). Prezes PIR wyjaśnił, że wynikało to z braku odrębnych przepisów w tym zakresie, które to akty wykonawcze powinny doprecyzować listy jakich rzeczoznawców ma prowadzić Izba oraz na jakich zasadach i jakie tytuły kwalifikacyjne ma Izba przyznawać.

(akta kontroli str. 557-565)

W ramach realizacji zadań, określonych w art. 5 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych, w latach 2018–2020:

1. PIR przekazała organom administracji rządowej i samorządowej (z własnej inicjatywy lub na ich wniosek) 238 pism, zawierających opinie i wnioski z zakresu produkcji rolnej¹⁵.
2. Izba występowała do organów administracji rządowej i samorządowej (1.202 pisma) w sprawach dotyczących regulacji produkcji rolnej, w tym zgłaszanych przez rolników lub rady powiatowe. Wystąpienia dotyczyły m.in. prawa łowieckiego i szkód łowieckich, działań PROW 2014–2020, parków narodowych, *piątki dla zwierząt*, środków na odbiór folii i innych odpadów rolniczych, wprowadzenia zmian w programie wapnowania gleb, podziału bezcłowego kontyngentów na import zbóż i kukurydzy, przywłaszczenia przez bank maszyn rolniczych, cen produktów rolnych czy obrotu ziemią. Zaopiniowała też 526 aktów prawnych odnoszących się do rolnictwa.
3. W ramach działań na rzecz tworzenia rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu produktów rolnych i produktów rolnych skierowała 31 pism m.in. do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej: MRiRW), KRiR czy władz samorządowych, dotyczących m.in. zbytu mleka, uznania sektora paszowego jako strategicznego dla gospodarki kraju, w sprawie targowiska miejskiego, spadku cen skupu żywca itp. Przedstawiciele PIR uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych dotyczących sprzedaży bezpośredniej produktów lokalnych, zorganizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

¹⁵ Dane dotyczące liczby pism wykazanych przy poszczególnych zadaniach są szacunkowe. Pisma i wystąpienia Izby w swej treści zawierają często nie jedną sprawę, a kilka, co tym samym jest realizacją kilku ustawowych zadań. Tym samym precyzyjne wyliczenie ich ilości dla każdego zadania jest trudne.

Na stronie internetowej PIR udostępniono zaś zakładkę *Podlaski e-bazarek*¹⁶.

4. PIR prowadziła doradztwo m.in. w ramach projektu realizowanego wspólnie z Podlaskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego (dalej: „PODR”), o czym szerzej w pkt 1.3.4. wystąpienia pokontrolnego. Doradztwo realizowane było także w ramach bieżących (nieregistrowanych) spotkań z rolnikami.
5. Izba zrealizowała szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zatrudnionych w rolnictwie, np:
  - poświęcone zagadnieniom prowadzenia gospodarstwa pasiecznego w aspekcie higieny i zdrowotności pni pszczoł, jakości i form sprzedaży miodu oraz systemów jakości żywności i zachowania różnorodności genetycznej – szkolenie odbyło się w zespole Szkół Rolniczych w Pszczelej Woli w 2019 r. w ramach projektu: *Pszczałarskie ABC* (uczestniczyło 20 rolników),
  - *Nowoczesne technologie upraw zbóż w województwie podlaskim* (w latach 2018–2019 roku uczestniczyło 180 osób),
  - *Z zakresu szacowania szkód łowieckich* (w 2019 r. – 12 osób),
  - *Zasady i metody wykonywania odstrzału redukcyjnego zwierząt będących pod ochroną: Żubrów, wilków i bobrów.* (w 2019 roku – 14 osób).
6. W ramach kształtowania i upowszechniania zasad etyki i rzetelnego postępowania w działalności gospodarczej, zorganizowano spotkania mediacyjne rolników z przedstawicielami kół łowieckich w sprawie rzetelnego postępowania podczas szacowania szkód łowieckich, które mają wpływ na prowadzenie działalności rolniczej. Ponadto przedstawiciele PIR brali udział w corocznych konkursach Agroliga i Podlaska Marka Roku (w tym również w komisjach konkursowych). Konkursy te promowały rolników, ich działalność gospodarczą oraz branżę rolniczą, w tym zasady właściwego postępowania. W okresie objętym kontrolą Izba wystosowała też 37 wystąpień w sprawach zgłaszanych przez delegatów i rolników, związanych m.in. z uczciwą konkurencją, rzetelnością producentów czy nakładanymi marżami.
7. Izba działała na rzecz podnoszenia jakości środków i urządzeń stosowanych w rolnictwie oraz na rzecz poprawy warunków BHP w rolnictwie, m.in. poprzez udział w organizacji cyklicznych konkursów KRUS *Bezpieczna obsługa zwierząt gospodarskich* oraz *Bezpieczne Gospodarstwo Rolne*. Prowadziła też działania informacyjne w tym zakresie w ramach doradztwa.
8. PIR działała na rzecz poprawy jakości produktów rolnych, m.in. poprzez współpracę z Centralnym Ośrodkiem Badań Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej, o czym szerzej napisano w pkt 1.3.2. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 69-75, 638-714)

W odniesieniu do sposobu realizacji zadania określonego w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o izbach rolniczych (prowadzenie analiz kosztów i opłacalności produkcji rolnej), Prezes PIR wyjaśnił: *Analizy opłacalności produkcji rolnej są kluczową działalnością PIR. Ostatnie lata to czas dynamicznych zmian w rolnictwie. Czynniki ekonomiczne coraz częściej determinują podejmowane decyzje związane z rozwojem gospodarstw rolnych. Jednocześnie od kilku lat jesteśmy obserwatorami niebywałych wahań rynkowych w tym sektorze gospodarki. Rosnące ceny środków i materiałów produkcji rolnej zmieniają się w niebywałym tempie. Dokonywane na bieżąco przez organy izby, analizy kosztów oraz przychodów poszczególnych działów produkcji rolnej, znajdują swe odzwierciedlenie w licznych wystąpieniach podlaskiego samorządu rolniczego. Bezpośredni wpływ na opłacalność produkcji rolnej mają także akty normatywne regulujące działalność w tym sektorze, dlatego też zadaniu temu PIR poświęca dużo uwagi. Oprócz wyżej wymienionych, są oczywiście analizy wykonywane przez biuro izby, w ramach chociażby projektu związanego z realizacją usług doradczych, jak i na wniosek indywidualnych rolników. W większości nie są one ewidencjonowane, gdyż są dokonywane w oparciu o dane indywidualnego gospodarstwa rolnego i na jego potrzeby.*

(akta kontroli str. 557-565)

1.2.2. W okresie objętym kontrolą do Izby wpłynęło 38 projektów uchwał w sprawie ustalenia

¹⁶ Portal, którego celem jest ułatwienie sprzedaży oraz zakupu produktów pochodzących od lokalnych producentów.

średniej ceny skupu żyta do celów naliczania podatku rolnego. PIR terminowo, zgodnie z art. 5a ust.2 pkt 2 ustawy o izbach rolniczych, przekazywała opinie do tych uchwał. Do Izby wpływały także wnioski gmin o opinie, dotyczące przygotowywanych projektów uchwał w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, o czym szerzej napisano w pkt 1.3.1. wystąpienia pokontrolnego.

W okresie objętym kontrolą PIR nie otrzymywała do zaopiniowania innych projektów aktów prawa miejscowego. (akta kontroli str. 77--83)

1.2.3. W związku z pandemią COVID-19 Izba podejmowała (w tym we współpracy z KRIR) inicjatywy mające na celu złagodzenie jej negatywnego wpływu na sytuację rolników. Występowano m.in. do:

- KRIR w sprawach: kwarantanny w gospodarstwach rolnych; spadków cen skupu żywa i innych produktów; wystąpienia do MRiRW oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: ARiMR) o wprowadzenie uproszczeń w odbiorze padłych zwierząt (zminimalizowanie kontaktów), udzielenia bezzwrotnej pomocy dla hodowców zwierząt w postaci premii poubojowej od każdej sztuki, pomocy dla ogrodników, utrudnionego osobistego kontaktu z ARiMR;
- ARiMR w sprawie odroczenia spłat kredytów inwestycyjnych, o wyszczególnienie spraw, które rolnik może załatwić przez platformę ePUAP;
- MRiRW w sprawie udzielenia hodowcom krów mięsnych i bydła mięsnego pomocy, o zmiany w operacji typu *Restrukturyzacja małych gospodarstw realizowanej w ramach PROW na lata 2014–2020*.

Istotnym problemem rolników w województwie podlaskim, w związku z pandemią COVID-19, było zamknięcie granicy z Litwą, które spowodowało brak możliwości wykonywania prac polowych na terenach położonych za granicą, a należących do podlaskich rolników. PIR wystąpiła o pomoc w rozwiązaniu problemu do: KRIR, dyrektora i prezesa Litewskiej Izby Rolniczej oraz Konsulatu Republiki Litewskiej w Sejnach. Współpracowała też z Ministerstwem Spraw Zagranicznych przy kompletowaniu niezbędnych danych dotyczących rolników, których problem dotyczył.

Ponadto PIR zgłaszała uwagi do aktów prawnych odnoszących się do pomocy dla rolników w związku z pandemią COVID-19. (akta kontroli str. 607-638)

1.2.4. W okresie objętym kontrolą Izbie nie były zlecane ani powierzane zadania przez administrację rządową, ani samorząd terytorialny. (akta kontroli str. 520-522)

1.2.5. Izba była przygotowana organizacyjnie do realizacji zadań statutowych. W PIR¹⁷ zatrudnionych było 20 pracowników¹⁸, w tym po jednym w każdym z 14 powiatowych biur (inspektorzy) oraz sześciu w biurze głównym PIR (w tym dyrektor i wicedyrektor Biura). Wyższe wykształcenie posiadało 18 pracowników, w tym sześciu rolnicze¹⁹ i dwie w zakresie ochrony środowiska. Siedmiu kolejnych pracowników, było w trakcie studiów podyplomowych z zakresu rolnictwa. Kadra PIR w latach 2018–2021 uczestniczyła w kursach i szkoleniach doszkalcających²⁰, m.in. dotyczących zasad wypełniania wniosków o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz płatności w ramach wybranych działań PROW, doradztwa prowadzonego przez doradców rolnośrodowiskowych, odpowiedzialności cywilnej w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na obszarach wiejskich i w gospodarstwach rolnych, produkcji żywności w zagrodzie edukacyjnej. Jeden pracownik PIR ukończył studia podyplomowe z zakresu administrowania ryzykiem i zarządzania szkodami łowieckimi (posiada tytuł mediatora w zakresie szacowania i likwidacji szkód powodowanych przez zwierzęta dziko żyjące). (akta kontroli str. 222-226)

Odnosząc się do posiadanych zasobów kadrowych, Prezes PIR wyjaśnił: *PIR przykładą dużą wagę do zasobów kadrowych, którymi dysponuje. Staramy się by pracownicy byli przygotowani merytorycznie do wypełniania powierzonych zadań. Jak wszystko, tak*

¹⁷ Dane wg stanu na 9 czerwca 2021.

¹⁸ 16 na pełnym etacie, dwie na ¼ etatu i dwie na ½ etatu.

¹⁹ Jeden ukończył kierunek Agronomia.

²⁰ M.in. organizowanych przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i PODR w Szepietowie.

i struktura biura Izby ulega zmianom i ewoluuje wraz ze zmieniającą się sytuacją polskiego i podlaskiego rolnictwa. Rozpoczynając swą działalność PIR bazowała na trzech biurach i kilku pracownikach. Akcesja Polski do Unii Europejskiej sprawiła, że rolnicy potrzebowali większego wsparcia w rozeznaniu się w nowych wymogach formalno-prawnych, które sukcesywnie wprowadzano. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom PIR utworzyła biura powiatowe w każdym mieście powiatowym naszego województwa, zatrudniając w nim pracownika.(...) Należy wykazać, że wzrost kosztów zatrudnienia w ciągu ostatnich kilku lat sprawia, że coraz trudniej jest utrzymać stan zatrudnienia na niezmiennym poziomie, mając przede wszystkim na uwadze potrzebę stałego podnoszenia kwalifikacji pracowników, z uwagi chociażby na dynamicznie zmieniające się przepisy prawa. Dlatego też od ubiegłego roku prowadzone są dyskusje nad zmianami w strukturze zatrudnienia, które pozwolą na obniżenie kosztów przy jednoczesnym zachowaniu właściwego poziomu realizacji zadań ustawowych i statutowych. (akta kontroli str. 557-565)

1.2.6. W okresie objętym kontrolą Izba nie ponosiła kosztów związanych z reprezentowaniem interesów zawodowych rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej i w związku z tym nie otrzymywała dotacji celowej od KRIR na ich pokrycie. (akta kontroli str. 65)

1.2.7. PIR w okresie objętym kontrolą nie utworzyła ani nie przystąpiła do spółki prawa handlowego, fundacji czy stowarzyszenia. Była natomiast jedynym wspólnikiem utworzonej w 2000 roku spółki *Prosperita sp. z o.o.* z siedzibą w Porostach²¹, której przedmiotem działalności²² było m.in. prowadzenie działań na rzecz tworzenia rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu płodów rolnych i produktów rolnych, gromadzenia przetwarzania i przekazywania informacji gospodarczych na potrzeby producentów rolnych, czy doradztwa z zakresu działalności rolniczej, wiejskiego gospodarstwa oimowego oraz uzyskiwania przez rolników dochodów. Z wyjaśnień Prezesa PIR wynika, że w okresie objętym kontrolą spółka *Prosperita* zajmowała się sprzedażą znaczników służących do wizualnej identyfikacji zwierząt w gospodarstwach, sprzedażą artykułów stosowanych w gospodarstwach rolnych, w tym produktów opartych na technologii efektywnych mikroorganizmów znajdujących szerokie zastosowanie w rolnictwie, ogrodnictwie i hodowli zwierząt oraz doradztwem rolniczym. Przedmiot działalności spółki *Prosperita* mieścił się w zakresie zadań statutowych Izby. Udziały finansowe Izby w Spółce na koniec 2020 r. wynosiły 69,5 tys. zł. W okresie objętym kontrolą Izba nie wносиła do spółki majątku ani środków finansowych. W latach 2018–2019 PIR uzyskiwała od spółki *Prosperita* dywidendę w wysokości odpowiednio 25 tys. zł i 60 tys. zł, którą przeznaczono na działalność statutową Izby.

Prezes PIR wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą Izba nie zlecała spółce *Prosperita* zadań merytorycznych, w związku z czym nie przekazywała jej środków z tego tytułu. Wydatki PIR zrealizowane na rzecz spółki *Prosperita* opisano w pkt 2.2.4. wystąpienia pokontrolnego. (akta kontroli str. 344-345, 543-565)

1.2.8. Zarząd PIR sporządzał miesięczne i roczne sprawozdania ze swojej działalności. Przedstawiał w nich działania, jakie były realizowane w danym okresie, jednak bez odnoszenia się do każdego z zadań statutowych z osobna, co nie pozwalało na stwierdzenie na ile były wykonywane. Prezes PIR wyjaśnił: *Sporządzanie sprawozdań z działalności Zarządu PIR nie jest obowiązkiem nałożonym przez ustawę czy statut Izby. Dokument ten jest tworzony głównie po to, by podsumować najważniejsze działania podejmowane przez Zarząd w ujęciu miesięcznym, czy rocznym. Ma on również za zadanie dostarczyć informacji podlaskim rolnikom, w tym celu m.in. sprawozdania Zarządu są udostępniane na stronie internetowej Izby, by każdy zainteresowany mógł się z nim zapoznać. Potraktuję jednak uwagę kontroli jako wskazówkę przy sporządzaniu sprawozdań w latach kolejnych.*

Roczne sprawozdania Zarządu PIR za lata 2018–2020 zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Izby w drodze uchwały, łącznie ze sprawozdaniami finansowymi. (akta kontroli str. 557-565)

²¹ Dalej: *Prosperita*.

²² Zgodnie z aktem założycielskim spółki z 6 lipca 2000 r.

1.3. Wykonywanie zadań wynikających z innych ustaw niż ustawa o izbach rolniczych

1.3.1. PIR, na wniosek gmin, w latach 2018–2020 wydała 84 opinie dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (na podstawie art. 17 pkt. 6 lit. c, art. 24 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²³), w tym 76 było jednocześnie opiniami w sprawie zmian przeznaczenia gruntów (na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych²⁴). W 72 przypadkach opiniowanie nastąpiło w terminie określonym w art. 5a ust. 2 pkt 2 ustawy o izbach rolniczych, natomiast w pozostałych 11 z przekroczeniem tego terminu, o czym szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 78-86)

1.3.2. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o nasiennictwie²⁵, PIR współpracowała z Centralnym Ośrodkiem Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej (COBORU), w zakresie dotyczącym prowadzenia porejestrowego doświadczałnictwa odmianowego na terenie województwa podlaskiego. Zgodnie z porozumieniem zawartym z tą jednostką²⁶, przedstawiciel PIR wchodził w skład Podlaskiego Zespołu Porejestrowego Doświadczałnictwa Odmianowego²⁷. Izba otrzymywała ze Stacji Doświadczałnej Oceny Odmian w Krzyżewie²⁸ wyniki badań prowadzonych przez tę jednostkę oraz listy odmian zalecanych na dany rok do uprawy na obszarze województwa, które udostępniała rolnikom. W okresie objętym kontrolą PIR dofinansowała badania kwotą 1 tys. zł.

(akta kontroli str. 87-111)

1.3.3. W ramach obowiązków wynikających z ustawy Prawo łowieckie²⁹:

1. Przedstawiciel PIR uczestniczył w posiedzeniach zespołu opiniodawczo-doradczego w zakresie przygotowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie dokonania podziału województwa podlaskiego na obwody łowieckie (zgodnie z art. 27 ust. 5 tej ustawy). Projekt uchwały Sejmiku został przedstawiony do zaopiniowania przez PIR w 2021 r., a wcześniejsze zmiany przebiegu granic obwodów łowieckich miały miejsce w latach 2014–2015.
2. Izba wydała w 2019 r., na wniosek starostów powiatowych, dwie opinie dotyczące umowy dzierżawy obwodu łowieckiego (art. 29 ust. 1 powołanej ustawy).
3. Na pisemny wniosek członka zespołu szacującego szkody łowieckie, przedstawiciele PIR uczestniczyli w oględzinach lub szacowaniu ostatecznym (zgodnie z art. 46 ust. 5 wymienionej ustawy). Po zgłoszeniu do Biura PIR informacji o szacowaniu szkód w postępowaniu odwoławczym³⁰, telefonicznie zawiadamiano o tym właściwego delegata. Przedstawiciele Izby w toku postępowania odwoławczego wyrażali swoją opinię w uwagach do protokołu, sporządzanego przez nadleśnictwo. (akta kontroli str. 78-81)

1.3.4. W okresie objętym kontrolą Izba wspólnie z Podlaskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Szepietowie (dalej: PODR) realizowała projekt w ramach działania *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw*, poddziałanie 2.1. *Wsparcie korzystania z usług doradczych*, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (dalej: PROW). Umowy konsorcjum do opracowania i realizacji projektu/operacji zostały zawarte z PODR 20 marca 2018 r.³¹, a umowy

²³ Dz. U. z 2021 r. poz. 741, ze zm.

²⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1326. Wnioski w tych sprawach dotyczyły opinii co do zmiany przeznaczenia gruntów i co do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

²⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 129.

²⁶ W okresie objętym kontrolą obowiązywały porozumienia zawarte 13 lipca 2011 r., a następnie 26 kwietnia 2019 r. Głównym partnerem PIR była Stacja Doświadczałna Oceny Odmian w Krzyżewie (SDOO).

²⁷ Zespół decydował o rodzaju badanych gatunków, lokalizacji doświadczeń oraz doborze odmian roślin do doświadczeń odmianowych w ramach programu porejestrowego doświadczałnictwa odmianowego oraz opiniował propozycje dyrektora Stacji Doświadczałnej Oceny Odmian, dotyczące list odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa podlaskiego.

²⁸ Jednostka podległa COBORU, odpowiedzialna za realizację porejestrowego doświadczałnictwa odmianowego dla województwa podlaskiego.

²⁹ Dz. U. 2020 r. poz. 1683.

³⁰ W okresie objętym kontrolą było 12 zgłoszeń pisemnych – po sześć w latach 2018 i 2019.

³¹ Zostały zawarte trzy umowy – oddzielnie dla podregionu białostockiego, łomżyńskiego i suwalskiego. Stroną umów konsorcjum była też firma Agro-Doradztwo.

o przyznaniu pomocy podpisano z ARiMR 14 grudnia 2018 r. W ramach projektu PIR jednym z czterech zaplanowanych programów doradczych³² objął 116 rolników z województwa podlaskiego. Wszystkie programy obejmowały dwie takie same usługi: analiza sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa rolnego oraz rachunkowość w gospodarstwie rolnym. Trzecia usługa była inna w każdym programie – rolnicy mieli wybór spośród następujących: [1] integrowana ochrona roślin, w tym ocena zagrożenia agrofagami i pomoc rolnikom w podejmowaniu decyzji i w zakresie metod i zabiegów; [2] uczestnictwo w systemach jakości lub system rolnictwa ekologicznego, w tym pomoc w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do rolnictwa ekologicznego oraz pomoc w realizacji rolnictwa ekologicznego; [3] modernizacja gospodarstwa rolnego lub restrukturyzacja małych gospodarstw; [4] dostosowanie gospodarstwa rolnego do wymogów BHP. Operacja podzielona została na trzy etapy, a termin jej zakończenia ustalono na 2022 rok.

(akta kontroli str. 78-81)

W lipcu 2020 r. powołane zostało konsorcjum Izby i PODR do realizacji usług doradczych zgodnie z Działaniem 2 *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw objętego PROW-II NABÓR*. Łącznie na terenie województwa podlaskiego planowano zrealizowanie w ciągu dwóch lat 2 076 programów doradczych, w tym PIR planuje objąć programami doradczymi 100 rolników. Realizacja zadania rozpoczęła się w 2021 r.

(akta kontroli str. 78-81)

Pracownicy PIR uczestniczyli w szeregu szkoleń organizowanych przez PODR, jak również przez ODR Brwinów, w celu podnoszenia swoich kwalifikacji, o czym szerzej napisano w pkt. 1.2.5. wystąpienia pokontrolnego. Wspólnie z PODR (w ramach konsorcjum) Izba zorganizowała szkolenia *Nowoczesne technologie uprawy zbóż w województwie podlaskim* w ramach PROW (działania 01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna poddziałanie Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności*). Umowę o przyznaniu pomocy na ten projekt podpisano z ARiMR 20 sierpnia 2018 r. Celem operacji była poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwienie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej. W ramach projektu w latach 2018–2019 przeprowadzono sześć szkoleń dla 180 osób.

(akta kontroli str. 79-81)

Zgodnie z art. 9 ust. 5 pkt. 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego³³, dwóch przedstawicieli Izby wchodziło w skład Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego działającej w PODR

(akta kontroli str. 65)

1.3.5. W latach 2018–2020 PIR nie zawierała z innymi izbami rolniczymi porozumień dla realizacji wspólnych celów statutowych. Natomiast podpisała sześć umów partnerskich³⁴ w celu wspólnych działań izb rolniczych na rzecz przygotowania i realizacji projektów w ramach planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW). Walne Zgromadzenie PIR nie podejmowało uchwał w sprawie tych porozumień. Prezes Izby wyjaśnił, że dotyczyły one współpracy w zakresie jednorazowych wydarzeń, a brak uchwał Walnego Zgromadzenia wynikało głównie z przyczyn technicznych. Sygnowanie przedmiotowych umów było związane z aplikowaniem w konkursach ogłoszonych przez KSOW na realizację konkretnych operacji w ramach partnerstwa. Czas ogłoszenia konkursu wraz z datą złożenia wymaganych dokumentów nie zawsze pozwalał na zwołanie posiedzenia Walnego Zgromadzenia. Tym bardziej, że samo aplikowanie o środki nie jest jednoznaczne z realizacją zadania. (...) ponadto informuję, że każde z zawartych porozumień zyskało akceptację delegatów Walnego Zgromadzenia, którzy otrzymywali informację o udziale PIR w rzeczowych wydarzeniach. (akta kontroli str. 249-251, 483-484)

³² Wszystkie programy obejmowały analizę sytuacji ekonomicznej gospodarstwa rolnego, rachunkowość w gospodarstwie rolnym.

³³ Dz. U. z 2020 r., poz. 721.

³⁴ Lubuską (porozumienie z 26 stycznia 2018 r.), Lubelską Izbą Rolniczą (porozumienie z 1 lutego 2018 r.), Mazowiecką, Pomorską i Warmińsko-Mazurską Izbą (porozumienia z 1 czerwca 2018 r. i 8 lutego 2019 r.) oraz Warmińsko-Mazurską, Mazowiecką, Pomorską i Zachodniopomorską Izbą Rolniczą (dwie umowy z 8 stycznia 2020 r.).

Izba zawarła w 2020 r. porozumienie z KRIR dotyczące powołania Rady do spraw Młodych Rolników Przy KRIR. (akta kontroli str. 249-251)

1.3.6. Do realizacji zadań wykonywanych przez PIR, a wynikających z innych ustaw niż ustawa o izbach rolniczych, zaangażowani byli pracownicy Izby, których kwalifikacje opisano w punkcie 1.2.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

1.3.7. W PIR prowadzona była ewidencja spraw wg tematu, a nie zadań wynikających z ustawy o izbach rolniczych i innych przepisów. Dyrektor Biura PIR wyjaśniła: *zdecydowana większość podejmowanych działań jest odpowiedzią na potrzeby rolników, (...) głównego ustawowego zadania (...), tj. działania na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentowania interesów zrzeszonych nim podmiotów. Czas poświęcony na konkretne zadanie jest determinowany wynikającą potrzebą, np. jeśli występuje susza, to uwaga i czas przekierowany jest na to działanie. Są zadania wykonywane stale bez względu na okoliczności, jak chociażby sprawy związane z opiniowaniem aktów prawnych. (...) Mając na względzie powyższe, procentowe oszacowanie czasu, jaki jest poświęcony na konkretne zadania jest bardzo trudne.* (akta kontroli str. 66-68)

1.4. Usługi odpłatne realizowane przez Izbę

PIR w okresie objętym kontrolą nie świadczyła usług odpłatnych (poza realizacją zlecenia opisanego w pkt 2.1.6. wystąpienia pokontrolnego), a Walne Zgromadzenie PIR nie podejmowało uchwał zakresie ustalania zasad odpłatności za usługi świadczone przez Izbę, wskazanych w art. 12 ust. 1 pkt 15 ustawy o izbach rolniczych. (akta kontroli str. 65)

1.5. Wykonywanie zadań przez rady powiatowe Izby

W strukturze PIR funkcjonowało 14 rad powiatowych, działających na obszarze poszczególnych powiatów województwa podlaskiego (z wyłączeniem miast na prawach powiatu). Ich obsługę zapewniały biura powiatowe, podlegające dyrektorowi Biura Izby, a także biuro główne PIR w Porosłach. (akta kontroli str. 34-36, 65-211)

Rady powiatowe pracowały w oparciu o Statut Izby oraz Regulamin Pracy Rad Powiatowych PIR³⁵. W dokumentach tych nie określono zasad dotyczących wydatkowania oraz rozliczania środków publicznych przez organy Izby. W Regulaminie wskazano jedynie, że za udział w posiedzeniu rady powiatowej, jej członkom przysługuje dieta i zwrot kosztów przejazdu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie, oraz że podstawą wypłaty diet jest podpis na liście obecności na posiedzeniu. Środki na działalność rad uwzględnione były w uchwalanym na każdy rok budżecie Izby. (akta kontroli str. 6-20, 34-36, 208-211)

Kontrolą w zakresie wykonywania ustawowych zadań objęto dwie rady powiatowe PIR – w Białymstoku i Grajewie. W latach 2018–2020 odbyły one odpowiednio dziewięć i sześć posiedzeń. Obie rady w okresie objętym kontrolą wykonywały zadania określone w art. 22a ust.3 ustawy o izbach rolniczych, w tym sporządzały i przedstawiały Zarządowi PIR opinie, m.in. w sprawach przeznaczenia gruntów, rękojmi, egzekucji komorniczej, czy wysokości podatku rolnego oraz wnioski³⁶ m.in. o: zniesienie moratorium na odstrzał łosi, wprowadzenie dopłat do materiału siewnego kukurydzy, redukcję populacji wilka, regulację stosunków wodnych w zlewni zalewu Siemianówka i rzeki Jałówce, włączenie do odszkodowań szkód wyrządzonych przez żurawie i dzikie gęsi, stworzenie programu dopłat do badania gleby, zwiększenie bezpłatnego limitu zużycia wody w rolnictwie. W zakresie innych zadań, określonych w Statucie, powiatowe rady w szczególności:

– konsultowały akty prawne dotyczące rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego (196 w 2018 r., 171 w 2019 r. i 159 w 2020 r.),

³⁵ W okresie objętym kontrolą był to regulamin przyjęty uchwałą Nr V/17/08 Walnego Zgromadzenia PIR z 10 stycznia 2008 r., ze zmianami z 29 czerwca 2010 r.

³⁶ W okresie objętym kontrolą Rada Powiatowa w Białymstoku wydała pięć opinii oraz przekazała 19 wniosków, a w Grajewie – 21 opinii i siedem wniosków

- realizowały działania na rzecz jednoczenia środowisk rolnych poprzez uczestnictwo w dożynkach, uroczystościach i wystawach rolniczych, zgłaszanie kandydatów do konkurów organizowanych przez instytucje rolnicze, których organizatorem była również Izba (*Rolnik Roku, Skarby Europy zaklęte w szkłe, Rolniczy motorem innowacji w Polsce*), organizację wypoczynku dla dzieci rolników, czy organizacji spotkań informacyjnych dla dzieci i młodzieży (np. *Pij mleko a zajdziesz daleko*),
- w ramach kreowania przedsiębiorczości i wsparcia działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy uczestniczyli w posiedzeniach Powiatowych Rad Rynku Pracy, brali udział w targach i wyjazdach studyjnych, a także redagowali artykuły z tego zakresu w czasopiśmie *Agroizba*,
- uczestniczyły (przedstawiciele) w szacowaniu szkód łowieckich, a także w komisjach szacujących szkody spowodowane niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi³⁷.

(akta kontroli str. 119-213)

Przy realizacji zadań rady powiatowe współpracowały z władzami lokalnymi, instytucjami oraz podmiotami działającymi w sektorze rolniczym (m.in. ARiMR, KRUS, Inspekcja Weterynaryjna, koła łowieckie, nadleśnictwa, szkoły rolnicze, Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, SDOO w Krzyżewie, Spółdzielnia Mleczarska *Mlekoop*, koła gospodyń wiejskich). Przedstawiciele tych podmiotów byli zapraszani na posiedzenia rad powiatowych i brali w nich czynny udział. (akta kontroli str. 166-167, 206-207)

Obie objęte kontrolą rady powiatowe w latach 2018–2020 sporządziły półroczne sprawozdania ze swojej działalności. Zgodnie z § 13 Regulaminu Pracy Rady Powiatowej PIR, rady powiatowe powinny przedkładać Walnemu Zgromadzeniu PIR roczne sprawozdania. Prezes PIR wyjaśnił: *Rady Powiatowe PIR sporządzają sprawozdania z prowadzonej przez siebie działalności w formie pisemnej w rozbięciu na dwa półrocza. Dokumenty te są dostępne w siedzibie PIR oraz biurach powiatowych. Wiedzę o tym oraz możliwość zapoznania się dokumentami mają wszyscy delegaci Walnego Zgromadzenia, o czym są poinformowani. Ponadto należy zaznaczyć, że każdy członek Walnego Zgromadzenia jest delegatem rady powiatowej, w tym jej przewodniczącymi, którzy współuczestniczą w sporządzaniu wspomnianych sprawozdań.*

(akta kontroli str. 34-36, 566-569)

1.6. Wywiązywanie się z obowiązku przedstawiania wojewodzie uchwał podejmowanych przez organy Izby

W latach 2018–2020 organy PIR podjęły 82 uchwały, w tym:

- Walne Zgromadzenie PIR – 35 w sprawie: zatwierdzenia sprawozdania z wykonania budżetu PIR, uchwalenia budżetu, zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności PIR, udzielenia absolutorium Zarządowi PIR (po trzy), spraw organizacyjnych³⁸ (22) oraz rekompensaty kosztów podróży członkom komisji wyborczych (jedna);
- Zarząd PIR – 14 w sprawach: uchwalenia projektu budżetu (trzy), składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków oraz zobowiązań majątkowych Izby (dwie) oraz organizacyjnych³⁹ (dziewięć);

³⁷ Przedstawiciele Rady Powiatowej w Białymstoku w latach 2018–2020 podpisali 6.479 protokołów z szacowania szkód, a przedstawiciele Rady Powiatowej w Grajewie – 3.744

³⁸ W sprawie: wyboru członka Zarządu PIR lub Komisji Rewizyjnej, lub problemowej (dziewięć), wygaśnięcia mandatu członka WZ (dwie), w sprawie rolnika, powołania Komisji Wojewódzkiej do przeprowadzenia wyborów do Rad Powiatowych PIR, wyboru delegata do KRIR, zmiany Statutu PIR, zatwierdzenia struktury organizacyjnej Biura PIR (po jednej), utworzenia komisji problemowych i uchwalenia regulaminu ich pracy (sześć).

³⁹ W sprawie: utworzenia Rady Związku Wzajemności Członkowskiej Podlasie, powołania p.o. dyrektora Biura Izby, ustalenia wykazu okręgów wyborczych, nadania im numerów oraz ustalenia liczby członków wybieranych w poszczególnych okręgach do Rad Powiatowych, rekompensaty kosztów członkom komisji wyborczych w okręgach wyborczych, w których nie zgłosił się żaden kandydat, upoważnienia przewodniczących rad powiatowych Izby do reprezentowania Izby na zewnątrz w sprawach szkód łowieckich, uchwalenia struktury organizacyjnej Biura PIR, przyjęcia regulaminu pracy Biura PIR, zasad wynagradzania dyrektora Biura PIR, przyjęcia polityki ochrony danych osobowych (po jednej).

- Rady Powiatowe PIR – 33 w sprawach: wyboru przewodniczącego rady powiatowej i delegata do Walnego Zgromadzenia PIR (29), wygaśnięcia mandatu członka Rady Powiatowej (jedna) oraz przekazania diet delegatów na wskazany cel (trzy).

Wszystkie te uchwały, zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych, zostały przesłane organowi nadzoru, w tym jedna uchwała powiatowej rady – po terminie określonym w art. 48 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych, co szerzej opisano poniżej, w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

Wojewoda Podlaski nie wydawał rozstrzygnięć nadzorczych i nie stwierdził nieważności uchwał podejmowanych przez organy PIR w latach objętych kontrolą.

(akta kontroli str. 227-239)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 2020 r. Zarząd PIR zwołał Walne Zgromadzenie PIR tylko trzy razy (doszło do skutku jedno – 29 czerwca 2020 r.)⁴⁰, mimo że zgodnie z § 22 ust. 1 Statutu PIR powinno być ono zwołane co najmniej cztery razy w roku. W myśl zaś art. 11 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych, Zarząd zwołuje walne zgromadzenie co najmniej dwa razy w roku. Prezes Izby wyjaśnił: *Zarząd PIR pierwsze posiedzenie Walnego Zgromadzenia w roku 2020, zwołał na dzień 23 marca 2020 r., wysyłając zaproszenia jego członkom listem poleconym z 14-dniowym wyprzedzeniem. Działo się to „na chwilę” przed ogłoszeniem przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) stanu pandemii COVID-19 (...). Wówczas jeszcze niewielu z nas miało świadomość z czym to będzie się wiązać i jak daleko idące konsekwencje ta nowa sytuacja wywoła. W Polsce od 14 marca 2020 roku wprowadzony został stan zagrożenia epidemicznego. Mając na względzie te nowe okoliczności, w dniu 16 marca Zarząd PIR wystąpił do Wojewody Podlaskiego z zapytaniem czy Zarząd Izby może odwołać obrady Walnego Zgromadzenia i przenieść je na najbliższy możliwy termin. (...) Decyzja o odwołaniu tego posiedzenia, jak pokazały późniejsze wydarzenia, była uzasadniona, gdyż od 20 marca 2020 r. obowiązywał w Polsce stan epidemii, co wiązało się z licznymi obostrzeniami. (...) Posiedzenie Walnego Zgromadzenia udało się zorganizować 29 czerwca 2020 r., w czasie gdy nastąpiło dość duże złagodzenie ograniczeń związanych z sytuacją pandemii. Kolejne Walne Zgromadzenie zwołano na dzień 19 października 2020 r. Jednak z uwagi na rosnące zagrożenie związane z tzw. „drugą falą” zachorowań na COVID-19 i wprowadzane obostrzenia, zostało odwołane. Dyskusja na temat zwołania następnych posiedzeń Walnego Zgromadzenia była prowadzona przez zarząd wielokrotnie. Jednak kierując się zasadą, iż zdrowie i życie ludzkie jest wartością nadrzędną, podjęto decyzję o zwołaniu posiedzenia dopiero gdy sytuacja epidemiologiczna na to pozwoli. Warto nadmienić, że zarówno ustawa o izbach rolniczych, jak i statut Podlaskiej Izby Rolniczej mówią o „zwołaniu” Walnego Zgromadzenia i takowe zwołanie w 2020 roku miało miejsce trzykrotnie, jednakże (...) z uwagi na nadzwyczajne okoliczności tylko jedno okazało się być zwołaniem skutecznym. Mam świadomość, iż zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, powinny być zwołane cztery walne zgromadzenia w ciągu roku. Jednak sytuacja z jaką przyszło nam zmierzyć się w 2020 roku jest bez precedensu, stąd też wiele decyzji zapadało w zupełnie nowych, nieznanych wcześniej okolicznościach. Kolejne Walne Zgromadzenie PIR odbyło się 26 marca 2021 r.*

Na pytanie, jakie działania podjęto w celu stworzenia warunków do odbycia wymaganej liczby walnych zgromadzeń, mimo występowania zagrożenia epidemiologicznego, Prezes PIR wyjaśnił że: *takie działania były i są przedmiotem dyskusji i prac, m.in. powołanej 26 marca 2021 r. komisji statutowej. Bogatsi o doświadczenia roku minionego chcemy dokonać zmian w zapisach statutu PIR, tak by móc obradować w formie zdalnej, gdyby takowa konieczność znów się pojawiła.* (akta kontroli str. 508-534, 543-555)

⁴⁰ Nie odbyły się posiedzenia zwołane na: 23 marca 2020 r. (zaproszenie z 9 marca 2020 r.) i 19 października 2020 r. (zaproszenie z 5 października 2020 r.).

2. Uchwała nr 01/WM/2019 Rady Powiatowej Wysokie Mazowieckie PIR z dnia 29 stycznia 2019 r. w sprawie wypłaty diet za posiedzenie rady⁴¹, PIR przekazała do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego dopiero 12 marca 2019 r., tj. 28 dni po terminie określonym w art. 48 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych (14 dni od ich podjęcia). Dyrektor Biura PIR wyjaśniła, że wynikało to z błędu pracownika, który zapomniał o obowiązku przekazywania uchwał do siedziby PIR, celem przesłania dokumentu do organu nadzoru. *Po dostrzeżeniu błędu, pracownik został pouczone, uchwała (...) niezwłocznie przesłana do wojewody.* Dyrektor dodała: *Przedmiotowa uchwała dotyczyła przekazywania funduszy z diet delegatów rady na cel charytatywny, stąd termin jej przesłania do organu nadzoru nie wpłynął negatywnie na jej realizację.*

(akta kontroli str. 238-243)

3. W okresie objętym kontrolą, 11 z 84 opinii w sprawie zmian przeznaczenia gruntów, zostało wydanych od 15 do 37 dni po wpływie wniosku w tej sprawie, tj. z przekroczeniem terminu określonego w art. 5a ust.2 pkt 2 ustawy o izbach rolniczych (14 dni od wpływu wniosku). Prezes PIR wyjaśnił: *Proces opiniowania aktów prawa miejscowego w PIR polega na konsultacji tychże z właściwymi miejscowo delegatami, sołectwami itp. Każda taka opinia jest traktowana indywidualnie. W zależności od specyfiki sprawy bywa, że ustawowy termin na wydanie opinii okazuje się być niewystarczającym. (...). W przypadku zaistnienia takiej sytuacji wnioskodawca jest każdorazowo o tym informowany. Podkreślenia wymaga fakt, że przekroczenie terminu ma charakter incydentalny i miał miejsce w 11 przypadkach w ciągu 3 lat na ponad 80 wydanych opinii. Niemniej jednak w przyszłości dolożymy starań by takie sytuacje w ogóle wyeliminować.*

(akta kontroli str. 85-86, 557-565)

OCENA CZĄSTKOWA

Izba na ogół prawidłowo organizowała i wykonywała zadania określone w ustawie o izbach rolniczych i w innych przepisach. W ramach wykonywanych działań współdziała z innymi podmiotami, a w czasie pandemii COVID-19 – podejmowała odpowiednie działania na rzecz pomocy rolnikom. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: niezwołaniu w 2020 roku wymaganej liczby posiedzeń Walnego Zgromadzenia PIR, opóźnieniach w sporządzaniu opinii oraz nieterminowym przekazaniu Wojewodzie Podlaskiemu jednej z 82 uchwał organów PIR.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Gospodarka finansowa oraz wykorzystanie majątku Izby

2.1. Realizacja dochodów

2.1.1. Na lata 2018–2020 Izba planowała dochody w wysokości kolejno: 1.265,5 tys. zł, 1.639 tys. zł i 1.507,5 tys. zł, zaś wykonała je w kwotach odpowiednio: 1.233,5 tys. zł (97,5%), 1.643,7 tys. zł (100,3%) i 1.401,1 tys. zł (92,9%). W trakcie roku nie wprowadzono zmian do planu dochodów. Prezes PIR wyjaśnił: *Istotą planu dochodów/przychodów jest zaplanowanie na dany rok budżetowy możliwości wydatkowych jednostki. W PIR jest on tworzony na etapie planowania budżetu na dany rok. Plan finansowy jest zatem prognozą dysponowania zasobami Izby. Pełni rolę instrumentu do bieżącego zarządzania finansami Izby. (...) Zarząd Izby, podczas swoich posiedzeń, przy udziale głównej księgowej, na bieżąco monitoruje realizację budżetu i sytuację finansową Izby. Mimo braku formalnych zmian do planu przychodów są one uwzględniane w trakcie roku.*

(akta kontroli str. 249, 367-374, 413-421, 469-477)

2.1.2. Największy udział w strukturze zrealizowanych dochodów PIR, w każdym roku objętym kontrolą, stanowiły dochody z odpisu w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego pobieranego na obszarze działania Izby (dalej: „dochody z 2% podatku rolnego”), które wyniosły kolejno 1.126,3 tys. zł, 1.169,2 tys. zł i 1.254,6 tys. zł (91,3%, 71,1% i 89,5% dochodów ogółem)⁴². Izba uzyskiwała też dochody z tytułu:

- dofinansowania realizowanych projektów w ramach PROW kolejno: 49,2 tys. zł, 362 tys. zł i 78 tys. zł (odpowiednio: 4%, 22% i 5,6% dochodów ogółem), w tym realizowanych

⁴¹ Przekazania diet na konto Komitetu Społecznego Pomocy Potrzebującym.

⁴² Wyegzekwowano wszystkie należne dochody z tego tytułu.

w konsorcjum z PODR (o których szerzej napisano w pkt 1.3.4 wystąpienia pokontrolnego)

- dywidendy od spółki Prosperita, w wysokości 25 tys. w 2018 r. i 60 tys. w 2019 r. (2% i 3,7%),
- wynajmu pomieszczeń, w wysokości kolejno: 13,3 tys. zł, 12,6 tys. zł i 19,9 tys. zł (1,1%, 0,8% i 1,4%),
- oprocentowania rachunków bankowych i lokat: 3,5 tys. zł, 3,3 tys. zł i 1 tys. zł (0,3%, 0,2% i 0,1%),
- pozostałych wpłat (odszkodowań, darowizn, umów sponsorskich, refundacji zatrudnienia): 16,1 tys. zł, 36,3 tys. zł i 47,6 tys. zł (1,3%, 2,2% i 3,4%)

(akta kontroli str. 249-256, 270-272)

2.1.3. Na koniec lat 2018–2020 zaległości wobec PIR z tytułu dochodów z 2% podatku rolnego wyniosły 16,3 tys. zł, 27,3 tys. zł i 22,3 tys. zł.⁴³ Główna księgową PIR wyjaśniła, że w celu wyegzekwowania od gmin zaległych wykonywano monit telefoniczny „bezpośrednio do Skarbników Gmin lub osób odpowiedzialnych za gospodarkę finansową w gminach. Powyższe działania posiadały pełną skuteczność, ponieważ zaległe należności były niezwłocznie regulowane.” Wszystkie zaległości z tytułu dochodów z 2 % podatku rolnego, występujące na koniec lat objętych kontrolą, zostały uregulowane nie później niż do końca lutego kolejnego roku. (akta kontroli str. 258-262, 537-542)

Zgodnie z art. 35 pkt 6 ustawy o izbach rolniczych, w przypadku nieprzekazania izbie rolniczej dochodów z 2% z podatku rolnego, przysługuje jej prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. W latach 2018–2020 cztery gminy wpłaciły odsetki za nieterminowe wpłaty w wysokości ogółem 14,5 zł. PIR nie naliczała odsetek w związku z opóźnionymi płatnościami z ww. tytułu i nie obciążała nimi gmin. Główna księgową Izby wyjaśniła, że zgodnie z obowiązującymi przepisami w razie braku zapłaty należności budżetowej/podatkowej w wyznaczonym przez ustawę terminie, podatnik (w tym przypadku gmina) powinna samodzielnie doliczyć odsetki należne za powstałe dni zaległości (...). Przepisy określają, że odsetki (...) należy obliczać i płacić bez wezwania strony właściwego urzędu czy instytucji wobec której powstała zaległość (w tej sytuacji PIR). Ponadto zgodnie z art. 54 ust. 1 pkt 5 ustawy Ordynacja podatkowa „odsetek za zwłokę nie nalicza się, jeżeli wysokość odsetek nie przekraczałaby trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe za traktowanie przesyłki litowej jako przesyłki poleconej. W latach 2018-2020 kwota ta wynosiła 8,70 zł. W zdecydowanej większości, zaległości odsetkowe z tytułu nieterminowych płatności 2% odpisu z podatku rolnego nie przekraczały powyższych kwot.

NIK zwraca uwagę, że w ww. przypadku nie są to odsetki za zwłokę w zapłacie podatku, do których stosuje się art. 35 pkt 6 Ordynacji podatkowej, a odsetki za opóźnienie, o których mowa w art. 481 Kodeksu cywilnego. Z analizy pięciu największych zaległości występujących na koniec każdego z roku objętego kontrolą wynika, że należne odsetki od nich wyniosły: 95,01 zł, 107,96 zł i 70,55 zł. (akta kontroli str. 263-265, 537-542)

W okresie objętym kontrolą PIR otrzymywała z gmin kwartalne informacje o stanie i terminach realizacji dochodów z tytułu odpisu z podatku rolnego i nie występowała o takie informacje, ani nie zwracała się o ich uzupełnienie. Prezes Izby wyjaśnił, że PIR z chwilą podjęcia działalności wystosowała prośbę o przesyłanie kwartalnych deklaracji o realizacji dochodów z tytułu 2% odpisu podatku rolnego. Gminy regularnie przesyłają takie dokumenty bez dodatkowych wezwań ze strony Izby. Przesłane deklarację stanowią w skali roku zbiór dokumentów księgowych, który ma objętość 1,5 segregatora. W związku z powyższym uznano za zbędne zwracanie się co kwartał o przesyłanie takich informacji, z uwagi chociażby na generowanie zbędnych kosztów. Analiza informacji, które wpłynęły za IV kwartał 2020 r., wykazała, że nie przekazało ich 18 gmin ze 118 gmin województwa podlaskiego. Ponadto tylko dwie zawarły informację na temat zastosowanych umorzeń, zwolnień lub ulg w podatku. Główna księgową wyjaśniła, że dochód w latach 2018-2020

⁴³ Dotyczyły one 48, 54 i 57 spośród 118 gmin województwa podlaskiego i wynosiły jednostkowo od 1 zł do 4,2 tys. zł.

z tytułu odpisu w przypadku braku informacji z gminy o jego wysokości był naliczany na podstawie wyciągu bankowego, który stanowi potwierdzenie wysokości naliczonej i opłaconej składki. (akta kontroli str. 266-267 537-553)

2.1.4. Izba nie знаła kwoty utraconych wpływów z tytułu odpisu 2% z podatku rolnego, w związku z udzieleniem ulg, zwolnień, umorzeń podatku rolnego lub zaniechania jego poboru. W okresie objętym kontrolą nie podejmowano działań mających na celu ustalenie tej kwoty oraz nie wnioskowano do KRIR na podstawie art. 35a ust. 4 i 5 ustawy o izbach rolniczych o wyrównanie zmniejszonych dochodów. Prezes PIR wyjaśnił: *Działania takie były podjęte przez PIR w okresie nie podlegającym przedmiotowej kontroli, bo w roku 2016. Na ich podstawie Izba wystosowała wniosek do KRIR o określenie procedury, w ramach której PIR mogłaby ubiegać się o wyrównanie dochodów w myśl przepisu art. 35a ust. 4 i 5 ustawy o izbach rolniczych. Uzyskano wówczas odpowiedź, że⁴⁴: „Niezbędnym warunkiem od którego uzależniona jest możliwość skierowania przez Izbę takiego wniosku jest uprzednie ustanowienie podstawy prawnej szczegółowych zasad dysponowania środkami na wyrównanie dochodów, o których mowa w art. 35a ust. 6 podjętej przez KRIR oraz przekazywanie przez Izby na wyodrębniony rachunek bankowy KRIR kwot przeznaczonych na wyrównanie dochodów izb pochodzących z opisów od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego w wysokości określonej w drodze uchwały przez KRIR. (...) Obecnie KRIR nie ma wyodrębnionych środków na wyrównanie dochodów izb rolniczych – tym bardziej, że utrzymuje się głównie ze składek pochodzących z odpisu od dochodów izb rolniczych, a po wybudowaniu siedziby KRIR w Parzniewie, w oparciu o kredyt hipoteczny miesięczna spłata kredytu wynosi blisko 26 tys. zł”* Jak wyjaśnił Prezes PIR: *W związku z otrzymaną odpowiedzią nie składaliśmy ponownie takich wniosków w latach 2018–2020.*

(akta kontroli str. 257, 543-553)

2.1.5. W okresie objętym kontrolą Izba otrzymała 155,6 tys. zł refundacji kosztów realizacji projektów/operacji ze środków KSOW w ramach Pomocy Technicznej PROW⁴⁵, w tym

- 39,5 tys. zł w 2018 r. w związku z realizacją operacji: „Pszczelarstwo – alternatywa dla małych gospodarstw” (organizacja dla 20 osób 3-dniowego szkolenia), „Smog – nie tylko w mieście” (Konferencja dla 100 uczestników oraz cykl 60 spotów w TV Białystok) oraz „Produkt lokalny a zasady funkcjonowania inkubatorów kuchennych” (organizacja wyjazdu studyjnego dla 20 osób na 4 dni do Małachowa Szembrowice oraz Zekrzewa),
- 116,1 tys. zł w 2019 r. w związku z realizacją operacji: „Pszczelarskie ABC” (organizacja seminarium i warsztatów dla 20 osób) oraz „Polsko-Węgierskie doświadczenia w budowaniu partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich” (udział w wyjeździe studyjnym dla 41 osób).

(akta kontroli str. 270-272)

2.1.6. W 2019 r. Izba na podstawie umowy zlecenia zawartej z Uniwersytetem w Białymstoku zrealizował usługę, polegającą na przeprowadzeniu rekrutacji uczestników konferencji naukowej (w tym rolników) za którą uzyskała 3,6 tys. zł. Wynagrodzenie za wykonanie zlecenia pochodziło ze środków projektu „Czynniki sukcesu współpracy rolników województwa podlaskiego w ramach grup producentów”, realizowanej w ramach Planu Działania KSOW. Walne Zgromadzenie PIR nie podejmowało w tym przypadku uchwały w sprawie określenia zasad odpłatności za świadczone usługi, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 15 ustawy o izbach rolniczych. Prezes PIR wyjaśnił: *W 2019 roku Podlaska Izba Rolnicza w ramach podpisanej umowy z Uniwersytetem w Białymstoku (UwB), współrealizowała projekt z KSOW (...) Zarówno forma umowy, tj. zlecenie, jak i wartość usługi zostały określone przez wnioskodawcę projektu, czyli UwB na etapie składania wniosku. Po jego pozytywnym rozpatrzeniu i podpisaniu umowy na realizację zadania, wnioskodawca jest zobligowany do wypełnienia projektu zgodnie z zapisanymi w umowie założeniami. Tak więc zadania przypisane PIR, sposób ich realizacji, jak i należność za ich wykonanie były odgórnie zaplanowane. W opisywanym przypadku, podejmowanie uchwały przez Walne Zgromadzenie PIR nie wydaje się być konieczne, gdyż mamy tutaj do czynienia z jednorazową usługą, która nie była stricte usługą a zwrotem kosztów poniesionych przez PIR w ramach podpisanej współpracy. W przypadku Izba nie podpisała umowy partnerskiej*

⁴⁴ Pismo KRIR/MA/60/17 z 13.01.2017 r.

⁴⁵ Na podstawie umów zawartych z Województwem Podlaskim, PIR była „Partnerem KSOW”.

z Uniwersytetem, mimo iż zobowiązała się do tego w liście intencyjnym, w którym deklarowano chęć współpracy z Uniwersytetem, wnioskodawcą ww. projektu. Prezes PIR wyjaśnił, że wynikało to ze zniesienia obowiązku zawierania takich umów w ramach projektów KSOW. (akta kontroli str. 604-606, 270-272)

2.1.7. W okresie objętym kontrolą organy administracji rządowej oraz samorządowej nie zlecały Izbie realizacji zadań. Tym samym PIR nie otrzymywała z tego tytułu żadnych środków. (akta kontroli str. 65)

2.1.8. W Izbie prowadzono ewidencję księgową w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.⁴⁶ Przychody wg źródeł ich uzyskania księgowane były na kontach zespołu 7 – *przychody, dochody i koszty*. Wyodrębniono konta przychodów: statutowych (z analityką na przychody z: 2% odpisu podatku rolnego, wynajmu lokalu, refundacji kosztów zatrudnienia i pozostałe), darowizny, przychody finansowe i pozostałe przychody. (akta kontroli str. 586-603)

Zarząd Izby w okresie objętym kontrolą corocznie sporządzał sprawozdania z wykonania budżetu, w których wykazywał m.in. realizację przychodów z poszczególnych tytułów, a także sprawozdania finansowe oraz z działalności Zarządu PIR. Wszystkie te sprawozdania zostały zatwierdzone uchwałami Walnego Zgromadzenia PIR oraz przekazane Wojewodzie Podlaskiemu – organowi nadzoru. (akta kontroli str. 372-507)

2.2. Wydatki związane z działalnością izby rolniczej

2.2.1. Na lata 2018-2020 wydatki Izby zaplanowano w wysokości równej planowanym dochodom, tj. kolejno: 1.265,5 tys. zł, 1.639 tys. zł i 1.507,5 tys. zł, zaś wykonano je w wysokości: 1.221 tys. zł (96,5%), 1.628 tys. zł (99,3%) i 1.364,1 tys. zł (90,5%).

Największą grupę wydatków w latach objętych kontrolą (54,1%, 43,9% i 58% wydatków ogółem w poszczególnych latach) stanowiły wynagrodzenia z tytułu umów o pracę z pochodnymi, które wyniosły kolejno: 661,1 tys. zł, 714,1 tys. zł i 790,9 tys. zł. Istotnymi pozycjami wydatków PIR były także:

- diety delegatów (280,3 tys. zł, 376,5 tys. zł i 256,1 tys. zł, tj. 23%, 23,1% i 18,8% wydatków ogółem),
- zakup usług (153,8 tys. zł, 274,1 tys. zł i 116,5 tys. zł, tj. 12,6%, 16,8% i 8,5%),
- składki wpłacane KRIR (67,5 tys. zł, 65,3 tys. zł i 75,2 tys. zł, tj. 5,5%, 4% i 5,5%).

W 2019 r. 8,3% (135,1 tys. zł) wydatków ogółem poniesiono na wynagrodzenia związane z realizacją projektów (w tym na podstawie umów zlecenia). W latach 2018 i 2020 wynosiły one odpowiednio 7,3 tys. zł i 19 tys. zł i stanowiły: 0,6% i 1,4% wydatków ogółem.

(akta kontroli str. 268-269)

W okresie objętym kontrolą wydatki inwestycyjne Izby wyniosły 61,5 tys. zł. Poniesiono je w 2020 roku na wykonanie wewnętrznej instalacji gazowej i montaż urządzeń kotłowni o raz projekt przebudowy dachu budynku PIR. Zadania te zwiększyły wartość budynku PIR. Zarząd nie podejmował uchwał w sprawie wydatków majątkowych. Prezes PIR w wyjaśnieniach podał, że ustawa o izbach rolniczych ani statut PIR nie obligują Zarządu do podejmowania uchwał w przedmiocie zmian do budżetu, czy też wydatków, *dlatego też zwyczajowo wypracowano zasadę podejmowania tego typu kwestii w formie decyzji Zarządu, które są szczegółowo omawiane podczas posiedzeń i znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach protokołów. Niemniej jednak sugestie (...) posłużą do zmian idących w stronę częstszego wyrażania decyzji Zarządu w formie uchwał*.

(akta kontroli str. 309-317, 537-542, 566-569)

2.2.2. Analiza wydatków pozapłacowych Izby poniesionych w okresie objętym kontrolą na kwotę 468,9 tys. zł⁴⁷ (23% tych wydatków), wykazała, że zostały one poniesione w związku z zapewnieniem realizacją zadań statutowych Izby (m.in. na diety, zwrot kosztów dojazdu na posiedzenia członków komisji wyborczej, realizację projektów współfinansowanych

⁴⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 217

⁴⁷ Próbą objęto: 109,5 tys. zł (20%) wydatków pozapłacowych poniesionych w 2018 r., 203,7 tys. zł (22,2 %) w 2019 r. i 155,6 tys. zł (27,2%) w 2020 r.

w ramach KSOW, wynagrodzenia za usługi doradcze, zakup sprzętu komputerowego na potrzeby Biura PIR, wykonanie instalacji gazowej w budynku PIR). Zgodnie z przyjętymi w Izbie zasadami, wszystkie wydatki powyżej 2 tys. zł zostały zatwierdzone do wypłaty przez Zarząd PIR. Stwierdzono jednak, że 156,6 tys. zł (32,8% zbadanej próby) stanowiły wydatki w ramach realizacji projektów, które nie były przewidziane w budżecie zatwierdzonym przez Walne Zgromadzenie PIR⁴⁸. W planie na 2018 r. nie przewidziano żadnych wydatków na realizację projektów, a wydatkowano na ten cel 54,8 tys. zł, zaś na 2019 r. w tej pozycji zaplanowano 170 tys. zł a wydatkowano 286,6 tys. zł.⁴⁹

(akta kontroli str. 282-290, 367-374, 413-421, 469-477)

W trakcie roku nie dokonywano zmian w budżecie Izby, ani nie przedstawiano ich do zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie PIR, np. w związku z wystąpieniem wydatków nieprzewidzianych w poszczególnych pozycjach planu. Prezes PIR wyjaśnił: „Zgodnie ze statutem PIR za prowadzenie gospodarki finansowej odpowiedzialny jest Zarząd Izby. (...) W PIR przyjęto regułę, że to właśnie Zarząd dokonuje bieżących korekt poprzez akceptację działań budżetowych. Wszystkie poprawki do budżetu, dokonywane przez Zarząd w trakcie roku, są w całości prezentowane i przedkładane do zatwierdzenia Delegatom Walnego Zgromadzenia, po wcześniejszym uzyskaniu opinii Komisji Rewizyjnej i Budżetowej w terminie do 31 marca roku następnego. Zmiany wprowadzane do budżetu nie wpłynęły na zmianę zakładanego wyniku finansowego.(...) Prezentacja budżetu z planem pierwotnym, w zestawieniu z faktycznym wykonaniem budżetu, jest jednocześnie elementem sprawozdania Zarządu z działań w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej i podlega ocenie zarówno komisji rewizyjnej jak i walnego zgromadzenia. (...)W toku wykonywania budżetu, Zarząd Izby może samodzielnie dokonywać zmian w planie dochodów i wydatków budżetu. Takie uprawnienie dla Zarządu potwierdza dodatkowo Walne Zgromadzenie PIR, uchwałą zatwierdzającą budżet na dany rok. Polega ono na zmianach planu dochodów i wydatków związanych ze zmianą kwot lub uzyskaniem przychodów innych. Prezes PIR zauważył, że brak jest powszechnie obowiązującej, jednoznacznej wykładni prawnej w tym zakresie, a ustawy o samorządzie gminnym i o finansach publicznych oraz orzecznictwo WSA i NSA nie są spójne. Na potwierdzenie przywołał interpelację poselską posła Andrzeja Halickiego, w której wskazano „procedura uchwalania uchwały budżetowej nie budzi większych wątpliwości, ale dokonywanie w tej uchwale zmian nie jest doprecyzowane.”

W żadnym z lat objętych kontrolą zrealizowane wydatki ogółem nie przekroczyły wydatków zaplanowanych. (akta kontroli str. 367-374, 413-421, 469-477, 543-553)

Wyjaśnienia dotyczące przyczyn braku uchwał Zarządu w sprawie zmian w planie dochodów i wydatków przytoczono w pkt 2.2.1. wystąpienia pokontrolnego.

2.2.3. W okresie objętym kontrolą wydatki PIR z tytułu zleczanych usług wyniosły 59,2 tys. zł (12,6 tys. zł w 2018 r., 32,6 tys. zł w 2019 r. i 14 tys. zł w 2020 r.), w tym:

1) 25,6 tys. zł za wykonanie usług w ramach realizowanych projektów/operacji PROW, tj. przeprowadzenie seminariów, warsztatów i usługi doradczych. Zastępca Dyrektora Biura PIR wyjaśniła: *PIR dokonywała wyboru wykonawców na podstawie posiadanych przez nich uprawnień oraz doświadczenia w danej dziedzinie, która była aktualnie niezbędna do zrealizowania podjętych przez PIR projektów. W ramach usług doradczych zostały zatrudnione osoby, które pracują bądź współpracowały wcześniej z PIR i posiadają wymagane uprawnienia doradcy rolnego bądź rolnościrodowiskowego.*

Umowy z wykonawcami usług zawierane były przez Dyrektora Biura Izby lub – w przypadku dwóch umów o wartości powyżej 2 tys. zł – przez Prezesa PIR oraz Dyrektora Biura Izby. W taki sam sposób następowało zatwierdzenie wydatku.

⁴⁸ Plan wydatków przewidywał m.in. następujące pozycje dotyczące wydatków na działalność statutową: Walne Zgromadzenie (diety, zwrot kosztów dojazdu), Komisje (Diety, Zwrot kosztów dojazdu), Rady Powiatowe (Diety, Zwrot kosztów dojazdu, inne koszty), Zarząd (Diety, Zwrot kosztów przejazdu poza teren województwa, Pozostałe koszty), Pozostała działalność statutowa (Diety Delegatów do WZ KRIR, Pozostałe koszty działalności statutowej, Obsługa prawna, Wybory, Realizacja projektów).

⁴⁹ Wydatki zrealizowane na projekty nieprzewidziane w budżecie, objęte badaniem wyniosły odpowiednio: 41,2 tys. zł w 2018 r. i 112,4 tys. zł w 2019 r.

2) 33,6 tys. zł usługi prawne, w tym audytu w zakresie RODO. Zastępca Dyrektora Biura PIR wyjaśniła: *Obsługa prawna PIR została wybrana przez Zarząd Podlaskiej Izby Rolniczej na podstawie przeprowadzonych rozmów merytorycznych z osobami posiadającymi odpowiednie kompetencje do świadczenia usług prawnych. Wyboru specjalisty w dziedzinie RODO, dokonano po uprzednim rozeznaniu telefonicznym oraz informacji dostępnych na stronach internetowych. Po przeanalizowaniu propozycji cenowej ustalono najkorzystniejszą ofertę, po czym poproszono osobę fizyczną, która ją zgłosiła „o przesłanie oferty na piśmie (w formie e-mailowej). Przedstawiona oferta została skonsultowana i zaakceptowana przez Zarząd Izby.* (akta kontroli str. 293-304)

2.2.4. W latach 2018-2020 PIR poniosła wydatki na rzecz spółki Prosperita na kwotę 77,9 tys. zł⁵⁰, w tym: 31 tys. zł za zarządzanie nieruchomością, 13 tys. zł z tytułu rozliczenia kosztów ogrzewania⁵¹, 3,5 tys. zł za zakupione materiały stanowiące nagrody w konkursach (tylko w 2018 r.), 29,5 tys. zł w związku usługami świadczonymi w ramach projektów oraz 0,9 tys. zł za wypożyczenie samochodu. (akta kontroli str. 350-356, 537-542)

2.2.5. W Izbie nie wyodrębniano w ewidencji wydatków dla poszczególnych zadań realizowanych przez PIR. W ramach konta zespołu 5 prowadzono ewidencję kosztów działalności statutowej (konto 520), w podziale na: koszty działalności biur, koszty organów statutowych, projekty (do których prowadzono dalszą analitykę). (akta kontroli str. 586-603)

2.2.6. Sprawozdania z wykonania budżetu za okresy objęte kontrolą zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie PIR. (akta kontroli str. 367-374, 413-421, 469-477)

2.3. Sytuacja finansowa Izby

W latach 2018–2020 nadwyżka dochodów nad wydatkami Izby wyniosła kolejno: 12,5 tys. zł, 15,7 tys. zł i 37,1 tys. zł. Wynikała ona z uzyskania większych niż planowano wpływów z odpisu od podatku rolnego (w latach 2018 i 2019), oraz większych przychodów w pozycji „projekty” (2020 r.). Z wyjaśnień Prezesa PIR wynika, że nadwyżka została przeznaczona na realizację zadań statutowych Izby. (akta kontroli str. 305, 543-553)

Zobowiązania Izby (wyłącznie niewymagalne) na koniec lat 2018-2020 wynosiły kolejno: 23,2 tys. zł, 4,7 tys. zł i 5,1 tys. zł. Były to niemal w całości zobowiązania z tytułu dostaw i usług. W ww. okresie nie zaciągała kredytów ani pożyczek. (akta kontroli str. 281)

Na koniec lat 2018-2020 PIR dysponowała wolnymi środkami w wysokości 250 tys. zł, 205 tys. zł i 250 tys. zł. Były to kwoty na lokatach bankowych. (akta kontroli str. 305-308)

Sposób prowadzenia kontroli sytuacji finansowej Izby przez Komisję Rewizyjną PIR opisano w pkt 1.1.6 wystąpienia pokontrolnego.

Roczne sprawozdania finansowe Izby za lata objęte kontrolą zostały zatwierdzone przez WZ PIR w drodze uchwał i przekazane organowi nadzoru. Sprawozdania te nie były badane przez biegłego rewidenta (nie podlegały obowiązkowi w tym zakresie). (akta kontroli str. 375, 422, 478)

2.4. Wykorzystanie majątku Izby

2.4.1. Wartość bilansowa środków trwałych Izby na koniec lat 2018, 2019 i 2020 wynosiła odpowiednio: 689,7 tys. zł, 668,3 tys. zł i 706,4 tys. zł. Zwiększenie wartości w 2020 r. wynikało z wykonania przyłącza gazowego i wymiany kotła c.o. na zasilany gazem ziemnym (za 50,4 tys. zł brutto) oraz wykonania projektu przebudowy dachu (za 11 tys. zł). W okresie objętym kontrolą PIR nie zbywała składników majątku trwałego.

Izba posiadała nieruchomości w postaci: działki o powierzchni 3788 m² (własność) o wartości bilansowej 65 tys. zł netto oraz znajdującego się na niej budynku administracyjno-

⁵⁰ 46,8 tys. zł w 2018 r., 20,8 tys. zł w 2019 r. i 10,3 tys. zł w 2020 r.

⁵¹ Koszt ponoszony był w latach 2018 - 2019 r. W 2020 r. zmieniono sposób rozliczania kosztów ogrzewania budynku PIR.

biurowego⁵² o powierzchni 736,11 m², którego wartość netto wraz z ze związanymi z nim urządzeniami na koniec lat 2018, 2019 i 2020 wynosiła odpowiednio: 624,7 tys. zł, 603,3 tys. zł i 641,4 tys. zł. Nieruchomość została przekazana PIR nieodpłatnie w 2005 r. przez Agencję Nieruchomości Rolnych w Olsztynie „na cele służące wykonywaniu zadań statutowych”. (akta kontroli str. 309-318, 331-335)

W okresie objętym kontrolą na potrzeby Biura PIR wykorzystywano 219,17 m² powierzchni ww. budynku, 298,48 m² było wynajętych, zaś 218,49m² stanowiły pomieszczenia w stanie do gruntownego remontu (nie użytkowane). Najemcami byli:

- spółka Prosperita (171,74 m²) na podstawie umowy z 2010 r., zawartej między PIR a spółką – z tego tytułu Izba w latach 2018-2020 uzyskiwała przychody w wysokości 42 tys. zł⁵³,
- Izba Lekarsko-Weterynaryjna (126,71 m²) na podstawie umowy zawartej przez ten podmiot ze spółką Prosperita (zarządcą budynku). PIR obciążała najemcę kosztami zużycia energii, natomiast nie uzyskiwała przychodów z czynszu za najem.

Zgodnie z umową o zarządzanie nieruchomością zawartą 1 lutego 2010r. między Izba a spółką Prosperita⁵⁴, *Zarządca ma prawo podnajmując niewykorzystane pomieszczenia w budynku. Dochód z takiego podnajmu w pierwszej kolejności przeznaczany jest na pokrycie kosztów utrzymania nieruchomości. W następnej kolejności dochód ten przeznaczany jest na wynagrodzenie Zarządcy. Pozostała kwota stanowi dochód Właściciela i przeznaczana jest na cele statutowe.* W okresie objętym kontrolą PIR nie otrzymała od Prosperita Sp. z o.o. na piśmie rozliczeń dochodów z tytułu podnajmu pomieszczeń. Prezes Zarządu PIR wyjaśnił: *Prosperita Sp. z o.o. dochody z tytułu środków uzyskiwanych z podnajmu pomieszczeń w budynku PIR w Porosłach wykorzystuje na nakłady inwestycyjne w nieruchomości Izby, podnosząc tym samym jej funkcjonalność i wartość. Na wniosek Właściciela Spółka ponosi także koszty wyposażenia części wspólnych np. sali narad, pomieszczenia socjalnego itp. Koszt utrzymania i modernizacji nieruchomości oraz inne wydatki ponoszone przez Spółkę na rzecz Izby, dotyczące funkcjonowania biur Izby w analizowanym okresie są większe od przychodów, jakie uzyskuje z tytułu wynajmu nie wykorzystywanych pomieszczeń. Z dołączonego do wyjaśnień „Rozliczenia uzyskanych przychodów z podnajmu i ich przeznaczenia” (sporządzonego na potrzeby kontroli w formie tabeli, bez wykazu dowodów księgowych potwierdzających wydatki) wynika, że koszty Spółki, poniesione na rzecz Izby (m.in. z tytułu napraw i remontów, usług telekomunikacyjnych oraz zakupu wyposażenia), przewyższały przychody uzyskane z podnajmu pomieszczeń.* (akta kontroli str. 318-324, 346-349, 543-553)

W okresie objętym kontrolą budynek PIR, zgodnie z art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵⁵, poddawany był, okresowej kontroli stanu technicznego, przeprowadzanej przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane⁵⁶. W protokołach z tych kontroli stwierdzono, że stan techniczny budynku jako całości jest dobry i nadaje się on do dalszej eksploatacji. Nie stwierdzono uszkodzeń mających wpływ na nośność i bezpieczeństwo konstrukcji. (akta kontroli str. 326-330)

2.4.2. PIR w latach 2018-2020 najmowała pomieszczenia na potrzeby biur powiatowych Izby w Grajewie, Sokółce i Wysokiem Mazowieckiem (o powierzchni ok. 12 m² każde), na które wydatkowała 15,6 tys. zł w 2018 r., 15,3 tys. zł w 2019 r. i 15,2 tys. zł w 2020 r. Dyrektor Biura PIR wyjaśniła: *Szukając miejsca na lokalizację biur brane są pod rozwagę czynniki ekonomiczne oraz usytuowanie lokalu w bliskiej odległości od instytucji związanych z obsługą rolnika. Od momentu przystąpienia naszego kraju do UE i redystrybucją środków finansowych dla rolnictwa ARiMR, a także przez realizację przez ARiMR zadań związanych z identyfikacją i rejestracją zwierząt, jest ona niewątpliwie najczęściej „odwiedzaną” jednostką rolniczą. Stąd też jednym z warunków stawianych przed wynajmowanym przez*

⁵² Porosły, ul. Wierzbowa 57.

⁵³ Po 12 tys. zł w latach 2018-2019 i 18 tys. zł w 2020 r.

⁵⁴ Z uwzględnieniem aneksu z 29 listopada 2010 r. do tej umowy

⁵⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.

⁵⁶ Kontrole zlecał były przez zarządcę budynku – Prosperita Sp. z o.o.

PIR lokalem, jest bliskość tejże instytucji. Różnice dokonywane przez PIR, uwzględniające aspekt cenowy, jak i lokalizacyjny, były dokonywane telefonicznie.

Pozostałe (nie wymienione wyżej) powiatowe rady PIR korzystały z pomieszczeń wynajmowanych przez Prosperita Sp. z o.o. PIR nie ponosiła z tego tytułu wydatków. Prezes Izby wyjaśnił, że korzystanie z tych pomieszczeń odbywa się na podstawie wypracowanej współpracy, pomiędzy Zarządem Izby a Zarządem spółki. Z uwagi na fakt, iż ramy tej współpracy określone były sukcesywnie, na ten moment obowiązuje w tym zakresie umowa ustna. (akta kontroli str. 325, 214-2018)

2.4.3. W okresie objętym kontrolą Izba nie posiadała środków transportu.

(akta kontroli str. 309)

2.4.4. Prezes PIR, zapytany o opinię, czy majątek Izby jest wystarczający do realizacji zadań wyjaśnił: *Jedyny majątek trwały będący w posiadaniu PIR stanowi budynek biurowy, w którym ma miejsce siedziba samorządu rolniczego województwa podlaskiego. Budynek ten wszedł w posiadanie PIR w 2005 roku, jednak jego stan techniczny nie pozwalał na jego użytkowanie. Pierwsze prace związane z remontem i przystosowaniem nieruchomości na potrzeby Izby, rozpoczęły się w 2006 roku. Po ich zakończeniu PIR przeniosła swoją siedzibę z Białegostoku do budynku w Porostach. Od tamtego czasu czynione są starania o pełne zaadoptowanie budynku. Mając świadomość możliwości finansowych, PIR sukcesywnie dokonuje prac remontowych zarówno samego budynku, jak i jego otoczenia. Na chwilę obecną nieruchomość jest już w większości zaadaptowana jako powierzchnia biurowa, posiada przestronny parking, ogrodzenie i monitoring. Budynek jest też zabezpieczony przed niszczeniem. W roku 2021, podjęto decyzję o dalszych pracach remontowych, które mają być prowadzone na piętrze budynku. Obecnie trwają prace związane z aktualizacją dokumentacji projektowej. Odpowiadając wprost na zadane pytania, myślę, że majątek jakim dysponuje PIR jest skromny i często jest barierą w realizacji wszystkich ustawowych zadań. Mimo ograniczeń dokładamy starań by wypełniać wszystkie zadania z należytą starannością, co udaje się poprzez zaangażowanie i prace społeczną delegatów, którzy gro zadań wykonują nieodpłatnie. Stan techniczny budynku pozwala na prowadzenie działalności statutowej przez PIR i będzie sukcesywnie poprawiany. Mamy nadzieję, że najbliższy rok przyniesie zakończenie prac remontowych na piętrze budynku, co pozwoli na jego pełne użytkowanie.* (akta kontroli str. 557-565)

2.5. Sposób wywiązywania się Izby z obowiązku przedstawiania wojewodzie uchwał podejmowanych przez organy PIR, w tym dotyczących gospodarki finansowej, opisano w pkt 1.6. wystąpienia pokontrolnego.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W Izbie prawidłowo, zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia PIR, prowadzono gospodarkę finansową. Zbadane wydatki ze środków publicznych wykorzystano na potrzeby realizacji zadań statutowych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zwoływanie Walnego Zgromadzenia co najmniej cztery razy w roku, zgodnie ze statutem Izby.
2. Wydawanie opinii z zachowaniem terminu określonego w art. 5a ust. 2 pkt 2 ustawy o izbach rolniczych.
3. Terminowe przekazywanie uchwał organowi nadzoru.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

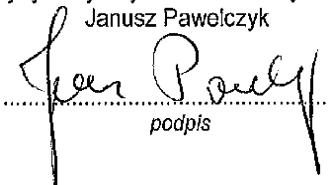
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 31 sierpnia 2021 r.

Kontroler:
Beata Pawłowska
główny specjalista k. p.

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
podpis